

List Jakubův 4,13–17 – Důvěřujte Bohu při plánování

13Jakpak můžete říkat: „Dnes nebo zítra půjdem do toho nebo onoho města, zdržíme se tam rok, budem obchodovat a vydělávat“ – **14**vždyť přece vůbec nevíte, co bude zítra! Co je váš život? Jste (jako) pára, kterou je chvilku vidět, a potom zmizí.

15Spíše máte mluvit takto: „Dá-li Pán, budeme živi a podnikneme to nebo ono.“ **16**Ale vy se jen chlubíte a chvástáte. Všechno takové vychloubání je špatné. **17**Kdo tedy ví, jak má správně jednat, ale nejedná tak, dopouští se hříchu.

Komentář k úryvku

Jakub si zachovává zápal předchozí části i v této nové. Posun směřuje od podřízení sebe sama a našich vztahů Bohu k naší budoucnosti a potřebě svěřit ji Bohu. Tato část obsahuje tři základní skutečnosti života, které jsou důležité pro dobré plánování:

1. Bůh má věci ve své moci — „Bude-li Pán chtít“ (4,15)
2. Život je každodenní dar — „budeme živi“ (4,15)
3. Veškeré naše konání a jednání se musí odehrávat s ohledem na první dva body.

Tato část není argumentem proti pečlivému plánování; spíše je varováním, že i v plánování se máme podřízovat Bohu.

4:13 Poslyšte vy, kdo říkáte: „Dnes nebo zítra půjdeme...“. Toto oslovení se nejspíše týká obchodníků. Adresování tohoto listu rozptýleným lidem předpokládá, alespoň zčásti, že jde o ty, kdo se stěhují a zakládají nový život v dalekých místech. Předchozí odstavec se zabýval duchovními nebezpečími, která hrozí těm, kdo necestují. Tato část se týká těch, kdo cestují do ciziny. Poučení z ní však platí pro jakoukoli situaci, která vyžaduje plánování. Výzva „Poslyšte“ (viz také 5,1) nese starozákonní nádech bezprostředního Božího soudu. Vyjadřuje nesouhlas a varování vůči těm, kdo jej berou na lehkou váhu.

Obchodní cesty za účelem prodeje a výměny zboží byly v prvním století běžné, zvláště mezi Židy — například u Priscilly a Akvily (Sk 18,2.18; Řím 16,3) či Lydie (Sk 16,14). Plánování samo o sobě není špatné — ve skutečnosti je moudré, když obchodníci plánují dopředu. Putující kupci dělali cestovní plány: vyrazit, až bude připravená loď či karavana, nakoupit a prodat své zboží, pravděpodobně zůstat rok a vrátit se se ziskem. Plánovali velmi konkrétně. Problém, na který Jakub upozorňuje, však spočívá v tom, že do těchto plánů není zahrnut Bůh. Obchodníci plánují s arogancí, myslí si, že mohou jít, kam chtějí, a zůstat, jak dlouho chtějí. Jejich způsob plánování, podnikání a nakládání s penězi může být poctivý, ale v jádru se neliší od plánování

jakéhokoli pohanského obchodníka. Tito křesťanští obchodníci by přitom měli vědět lépe.

Jakub zde dokonce ani nezpochybňuje záměr dosáhnout zisku. Prostě se staví proti snadnému sklouznutí k životu bez ohledu na Boha. Výrazy jako sebezprosažení, sebedůvěra a sobectví mohou mít omezenou užitečnost, ale zároveň popisují postoje, které mohou Boha ignorovat. Přitom Bůh je ten, kdo vlastní nás i celé naše podnikání.

PRAKTIČTÍ ATEISTÉ

Mnoho lidí říká, že věří v Boha, ale ve skutečnosti jsou praktickými ateisty. To znamená, že způsobem, jakým se rozhodují a plánují budoucnost, žijí tak, jako by Bůh neexistoval. Neberou v úvahu Boží udržující péči ani obecnou milost; jednají, jako by byli soběstační a měli věci pod kontrolou; a připisují si zásluhy za všechno dobré, co zakoušejí. Kdybychom poslouchali, jak tito lidé mluví, neměli bychom tušení, že Bůh v jejich životech hraje nějakou roli. O kolik lepší je vědomě uznat Boží právo uspořádat a řídit náš život podle jeho vůle. Soběstačnost a nezávislost náleží právem jedině Bohu. Proč věřící a dokonce i církve tak často chtějí brát věci do vlastních rukou? Kdy máte vy sami tendenci vynechávat Boha?

Skutečnost je taková, že Bůh má přednostní nárok na naše životy. Za prvé, protože je naším Stvořitelem, jeho záměry mohou mít přednost před našimi prioritami. Za druhé, u věřících je tento nárok ještě posílen vědomím, že již nepatříme sami sobě: „Nepatříte sami sobě; byli jste koupeni za velikou cenu“ (1 Korintským 6,19–20). Boží nárok na nás je tedy jak jako Stvořitele, tak jako Spasitele. Naše podřízení Bohu musí být vyjádřeno ve všech oblastech našeho života.

VYNECHÁVÁNÍ BOHA

Zde jsou některé běžné způsoby, jakými mluvíme o budoucnosti a děláme plány, přitom ale vynecháváme Boha:

- když popisujeme odchod do důchodu sobeckými slovy jako dobu, kdy si máme užívat plody své práce
- když vnímáme práci a kariéru jen jako prostředek k vydělávání peněz, abychom si mohli koupit, co chceme
- když chápeme peníze jako symbol nezávislosti
- když si představujeme, že máme kontrolu nad zásadními oblastmi života s výmluvou, že Bůh se o tak všední věci nezajímá
- když činíme praktická rozhodnutí o vzdělání, změně zaměstnání, stěhování, investicích či utrácení — a to vše bez modlitby

BOŽÍ VŮLE A NAŠE PLÁNY

Je dobré mít cíle, ale cíle nás mohou zklamat, pokud z nich Boha vynecháme. Nemá smysl dělat plány, jako by Bůh neexistoval, protože budoucnost je v jeho rukou.

Začátkem dobrého plánování je položit si otázku: „Co bych chtěl dělat za deset let? Za rok? Zítřka? Jak zareaguji, pokud Bůh zasáhne a mé plány přeuspořádá?“

Můžeme plánovat dopředu, ale musíme se svých plánů držet volně. Pokud dáme Boží záměry do středu svého plánování, nikdy nás nezklame.

4:14 „Vždyť ani nevíte, co bude zítra.“ Problém těchto dobře promyšlených plánů spočívá v tom, že nikdo nemůže vědět, co se stane zítra, natož za rok (srov. Př 27,1; Lk 12,16–21). Tito lidé plánovali, jako by jejich budoucnost byla zaručená. Jakub tím nenaznačuje, že by neměli dělat žádné plány kvůli možným neštěstím, ale že mají být realisté ohledně budoucnosti, přičemž důvěřují Bohu, že je povede.

Protože budoucnost je nejistá, je o to důležitější, abychom se zcela spoléhali na Boha. Naše životní plány musí zahrnovat časté připomínání si Boží role v budoucnosti. Jedna užitečná, tradiční modlitba zní: „Pane, vím, že nevím, co budoucnost přinese, ale jsem rád, že vím, že ji máš ve svých rukou Ty!“

Náš postoj v kterýkoli den nás nikdy nesmí vystavit odpovědi, kterou Bůh dal boháčům v Ježíšově podobenství: „Blázne! Ještě této noci bude od tebe vyžádána tvá duše“ (Lk 12,20).

„Co je váš život? Jste jen pára.“ Jakub svůj důraz na nejistotu našeho života ilustruje přirovnáním k mlze, která ráno pokryje krajinu a pak je spálena sluncem. Život je krátký, ať už žijeme jakkoli dlouho. Neměli bychom se nechat klamat myšlenkou, že máme ještě spoustu času žít pro Krista, užívat si své blízké nebo dělat to, o čem víme, že bychom měli. Dnešek je dnem, kdy máme žít pro Boha! Pak, ať už náš život skončí kdykoli, naplníme Boží plán pro nás.

PARTNERSTVÍ S BOHEM

Bůh je hlavním partnerem v každém podnikání, do kterého se pouštíme. Následující otázky nám pomohou udržet naše podnikání v souladu s Božími prioritami:

- **Účel** — Slouží naše poslání nakonec Bohu a lidem, které stvořil? Je v souladu s jeho stvořením?
 - **Filosofie** — Zacházejí naše obchodní praktiky a zásady s lidmi důstojně? Jsou etické, laskavé a soucitné? Jsou příkladem dobrého správcovství zdrojů?
 - **Plán** — Ukazují naše každodenní činnosti a postoje jasné důkazy křesťanského života? Radíme se při rozhodování s Bibli, aby nám neustále poskytovala vedení?
-

4:15 „Měli byste říkat: *Bude-li Pán chtít...“ Věřící nemohou žít nezávisle na Bohu, a proto jejich plány nemohou Boha ignorovat. Musíme dbát na to, aby naše plány obsahovaly ono „bude-li Pán chtít“. Máme plánovat, ale přitom musíme uznat Boží vyšší vůli a jeho svrchovanost.

Jakub začíná tuto kapitolu odhalením nebezpečí našich nekontrolovaných tužeb. Jsme náchylní vyžadovat vlastní vůli. Cesta ven z nebezpečí spočívá v podřízení naší vůle Bohu, aby se náš postoj stále více sladil s Pánovou vůlí. Vyměňujeme své touhy za jeho touhy. A pak s velkou radostí zjišťujeme, že to, po čem jsme právem toužili, je nám nakonec přece dáno — jen už není pochyb o tom, že dárce byl Bůh. Ježíš řekl: „Hleďte však nejprve jeho království a jeho spravedlnost, a toto všechno vám bude přidáno“ (Mt 6,33 NIV). Boží království a jeho spravedlnost existují všude tam, kde se uskutečňuje Boží vůle.

To znamená daleko víc než jen pronášet slova „Bude-li Bůh chtít“ pokaždé, když mluvíme o budoucích plánech, protože i to se může stát prázdnou frází. Znamená to plánovat společně s Bohem, když tvoříme své plány. Naše plány by měly být poměřovány Božími měřítky a cíli a měly by být provázeny modlitbou, v níž nasloucháme Boží radě. Takové plánování se Bohu líbí.

4:16 „Chlubíte se a vychloubáte. Každé takové chlubení je zlé.“ Tito obchodníci se místo zaměření na Boží vůli ve svých plánech arogantně chlubili, jako by mohli sami řídit svůj osud. Takové chlubení je zlé, protože nepočítá s Bohem.

Nejnebezpečnější chvíle v životě nastává, když se nám podaří uskutečnit plán, který jsme si sami vytvořili. Ta chvíle uspokojení se snadněji promění v pýchu než v pokoru. Bible však ukazuje pravdu, že i naše největší úspěchy mají být podřízeny Bohu. Daniel živě popisuje příběh krále Nebúkadnesara v jeho okamžiku úspěchu. Jeho reflexe byla zcela sobecká: „Řekl: ‚Cožpak to není ten veliký Babylon, který jsem vybudoval jako královské sídlo svou mocnou silou a ke slávě svého majestátu?‘“ (Da 4,30 NIV). Daniel krále varoval, že pýcha povede k jeho pádu. Proroctví se naplnilo přesně: „Okamžitě se naplnilo slovo o Nebúkadnesarovi. Byl vyhnán od lidí a jedl trávu jako dobytek. Jeho tělo bylo smáčeno rosou nebes, dokud mu vlasy nenarostly jako orlí peří a nehty jako drápy ptáka“ (Da 4,33). Král byl pokořen. Když byl nakonec obnoven, jeho vyznání mělo zcela jiný tón: „Nyní já, Nebúkadnesar, chválím, vyvyšuji a oslavuji Krále nebes, protože všechno jeho jednání je správné a všechny jeho cesty jsou spravedlivé. Ty, kdo chodí v pýše, on umí pokořit“ (Da 4,37).

4:17 „Kdo tedy ví, co je správné, a nekoná to, má hřích.“ Verš 17 shrnuje celé kapitoly 1–4. Vystihuje celou etickou problematiku celého Jakubova listu. Možná zde říká těmto obchodníkům, že vědí, co mají dělat — totiž ctít Boha ve svých obchodních praktikách. Pokud to ignorují, hřeší. V širším smyslu Jakub připojuje tato slova jako napomenutí všem svým čtenářům, aby se řídili tím, co napsal. Byli poučeni, a proto nemají žádnou výmluvu.

Máme tendenci omezovat hříchy jen na konkrétní skutky — tedy na páchaní zla. Ale Jakub nám říká, že hříchem je i nekonat dobro. (Tyto dva druhy hříchu se někdy označují jako hříchy spáchané a hříchy zanedbání.) Je hříchem lhát; ale může být také

hříchem znát pravdu a neříci ji. Je hříchem mluvit o někom zle; ale je také hříchem se někomu vyhýbat, když víme, že potřebuje naše přátelství. Měli bychom být ochotni pomáhat druhým, jak nás vede Duch svatý. Pokud tě Bůh vede k laskavému skutku, k tomu, abys posloužil druhým nebo obnovil vztah — udělej to. Zakusíš obnovení a občerstvení své křesťanské víry.

SKUTEČNĚ DOBRÝ OBCHOD

Je smutné, že výraz „dobrý obchod“ má dnes ve světě tak málo společného se skutečnou dobrotou. Mnozí by řekli, že obchod nemůže přežít a zároveň činit dobro. „Dobrý obchod“ pak znamená cokoli, co je výhodné pro samotný podnik, nikoli nutně to, co je dobré pro ty, s nimiž obchodujeme. Jakubova jednoduchá odpověď by nejspíš zněla: „Očekávejte, že ti, kdo jsou přáteli světa, se takto budou chovat. Ale pokud tvrdíte, že milujete Boha, musíte vést své podnikání podle jeho měřítek. Musíte činit dobro!“

Zde jsou konkrétní oblasti, v nichž může podnik činit dobro vůči svým zaměstnancům a těm, jimž slouží:

- zajistit klidné pracovní prostředí
- poskytovat spravedlivou mzdu za vykonanou práci
- čelit sporům, uklidnit je a spravedlivě je řešit
- být příkladem pokory ve vedení
- uplatňovat křesťanské hodnoty poctivosti, integrity a věrnosti
- soutěžit na trhu bez lži a klamu